

Sikker og human jakt

Innstilling fra ei arbeidsgruppe

Trondheim 22. mars 2011

Foto: Kjell-Erik Moseid

1.0. ARBEIDSGRUPPE, MANDAT OG VIRKSOMHET	3
1.1. Arbeidsgruppas sammensetning	3
1.2. Arbeidsgruppas mandat og arbeidsform	3
1.3. Arbeidsgruppas virksomhet	3
1.4 Arbeidsgruppen har delt seg i et flertall og et mindretall.	3
2.0 ARBEIDSGRUPPENS INNSTILLING	4
2.1 Flertallets innstilling	4
2.1.1 Sammendrag av flertallets innstilling	4
2.1.2 Flertallets utgangspunkt	5
2.1.3. Jakt i den mørke delen av døgnet, primært i forhold til hjort og rådyr	6
2.1.4. Bruk av kunstig lys under ettersøk av hjortevilt	9
2.1.5. Bruk av kunstig lys under åtejakt	11
2.1.6. Flertallets forslag	12
2.1.7. Regelverket for ettersøk etter skadet sjøfugl	13
2.1.8. Flertallets forslag	13
2.1.9. Sluttord	14
2.1.10 Litteraturliste:	14
2.2 Mindretallets innstilling	15
2.2.1 Sammendrag av mindretallets innstilling	15
2.2.2. Mindretallets utgangspunkt	16
2.2.3 Direktoratets rolle som viltmyndighet	16
2.2.4. Krav til human felling av vilt	17
2.2.5. Krav til sikker bakgrunn	18
2.2.6. Krav til forsvarlig gjennomføring av ettersøk ved skadeskyting	18
2.2.7. Jakt som bestandsregulerende virkemiddel	18
2.2.8. Regler i våre naboland	18
2.2.9. Mindretallets forslag	19

1.0 ARBEIDSGRUPPE, MANDAT OG VIRKSOMHET

Direktoratet for naturforvaltning (DN) nedsatte ei arbeidsgruppe for å utrede human og sikker jakt knyttet til følgende tema: hjorteviltjakt i den mørke delen av døgnet, bruk av kunstig lys ved avliving av levendefanget vilt og regelverket for ettersøk av skadeskutt sjøfugl. Hovedmålet er at arbeidsgruppen på bakgrunn av utredningene skal foreslå tiltak i forhold til disse temaene.

1.1. Arbeidsgruppas sammensetning

Vidar Holthe	Norges Skogeierforbund
Webjørn Svendsen	Norges Jeger- og Fiskerforbund
Kjell Grødal	Norsk Kennel Klubb
Ulf Lucassen	Fylkesmannen i Møre og Romsdal
Kai Erik Tørdal	Statens Naturoppsyn
Arild Sørensen	Direktoratet for naturforvaltning
Ingebrigt Stensaas , leder	Direktoratet for naturforvaltning
Tonje Stubbsjøen Kvaløy, sekretær (før 1.8.09)	Direktoratet for naturforvaltning
Øyvind Bonesrønning, sekretær (fra 1.8.09)	Direktoratet for naturforvaltning

1.2. Arbeidsgruppas mandat og arbeidsform

Arbeidsgruppa skal utrede human og sikker jakt, og ta hensyn til jaktas anseelse i samfunnet, i forhold til følgende tema:

- Jakt i den mørke delen av døgnet, primært i forhold til hjortevilt
- Kunstig lys ved avliving av vilt som er fanget levende
- Regelverket for ettersøk av sjøfugl

På bakgrunn av utredningen har arbeidsgruppa lagt fram denne tilrådingen på de overnevnte tema i forhold til eventuell endring av viltloven med tilhørende forskrifter, informasjonstiltak eller klargjørende retningslinjer.

1.3. Arbeidsgruppas virksomhet

Arbeidsgruppen har avholdt til sammen 4 møter i tidsrommet fra 2009 til 2011 hos Direktoratet for naturforvaltning (DN) i Trondheim. Oppstartsmøtet ble holdt 26. mars 2009, hvor arbeidsgruppen diskuterte mandat og hva man burde jobbe med framover. Til møtet 25. august 2009 innhentet DN faktagrunnlag og utarbeidet foreløpig forslag til innstilling. Denne innstillingen har vært gjenstand for diskusjon og revidering av arbeidsgruppen. Siste møte ble avholdt 10. mars 2011.

1.4 Arbeidsgruppen har delt seg i et flertall og et mindretall.

Flertallet – bestående av Kjell Grødal (*Norsk Kennel Klub*), Vidar Holthe (*Skogeier-forbundet*), Ulf Lucassen (*Fylkesmannen i Møre og Romsdal*), Webjørn Svendsen (*Norges Jeger- og Fiskerforbund*), og Kai Erik Tørdal (*Statens naturoppsyn*)

Mindretallet – bestående av Ingebrigt Stensaas (*Direktoratet for naturforvaltning*), Arild Sørensen (*Direktoratet for naturforvaltning*). Flertallet og mindretallet vil nedenfor redegjøre for sine syn.

2.0 ARBEIDSGRUPPENS INNSTILLING

2.1 Flertallets innstilling

2.1.1 Sammendrag av flertallets innstilling

Flertallet er kommet til at det ikke er påvist noe håndhevingsmessig eller viltfaglig behov for endre viltloven i retning av å begrense dagens adgang til jakt på hjortevilt i den mørke delen av døgnet. Det foreligger heller ikke noe annet faktabasert kunnskapsgrunnlag som taler for å endre loven. Det som finnes av undersøkelser og dokumentasjon¹ knyttet til den mest vanlige jaktformen her – jakt på hjort og rådyr på innmark – peker ganske entydig mot at jaktformen ikke medfører økt skadeskyting eller økt fare for brudd på viltlovens bestemmelse om sikker og human jakt. Lav skadeskytingsprosent, mindre jaging, mindre stress og uro for viltet samt hensynet til fornuftig forvaltning og høsting av viltressursene taler sterkt for at jaktformen bør være tillatt som før. Det synes også klart at jakten på innmark i den mørke delen av døgnet spiller en betydelig rolle i hjorteviltforvaltningen, bl.a. ved at en forholdsvis stor andel av fellingskvotene høstes på nettopp denne måten.

Flertallet er likevel av den oppfatning at det er behov for bedre informasjon til jegerne om hvor grensene går for utøvelse av human og sikker jakt i den mørke delen av døgnet. En mer presis standard for dette vil gjøre det lettere for jegerne å innrette seg etter lovens krav. Flertallet tilrår derfor at direktoratet i lys av de siste rettsavgjørelsene i slike saker, utarbeider en veiledning til jegerne i form av en "Vær Varsom-plakat" der aktsomhetskravene til jakt i den mørke delen av døgnet konkretiseres nærmere. Flertallet mener en slik veiledning bør utarbeides i samarbeid med jegerorganisasjonene og tas inn i opplæringen til jegerprøven. Flertallet er videre kommet til at dagens forbud mot bruk av kunstig lys under ettersøk mest sannsynlig forlenger lidelsene skadet vilt kan bli utsatt for, i stedet for å forkorte dem. Flertallet finner støtte for sitt syn på dette i Statens dyrehelsetilsyn² sin uttalelse om saken i tilsynets brev av 18.10.01 til Direktoratet for naturforvaltning, der tilsynet uttaler at det er uforsvarlig å la viltet lide gjennom natten, før det etter loven blir mulig å foreta et effektivt ettersøk. Tilsynet uttaler videre at det nåværende lysforbudet synes å stride mot den allmenne rettsoppfatning. Flertallet slutter seg til dette, og tilrår at direktoratet tar initiativ til å endre regelen slik at bruk av kunstig lys under ettersøk blir tillatt.

For å forebygge mulig misbruk, tilrår flertallet at jegeren pålegges samme bevisbyrde for lovlig påskyting og samme meldeplikt til kommune og grunneier når kunstig lys tas i bruk, som når det iverksettes ettersøk på annen manns grunn i medhold av viltloven § 34, 1. og 2. ledd³.

Flertallet mener også at dagens forbud mot bruk av motorbåt under ettersøk av lovlig påskutt sjøfugl i praksis hindrer at kravet til human avlaving av viltet kan oppfylles mest mulig

---

¹ Se litteraturliste til slutt i dokumentet

² nå Mattilsynet

³ Jf også Forskrift 22. mars 2002 om utøvelse av jakt og fangst (Utøvelsesforskriften).

effektivt. En lovregulert og begrenset mulighet til å benytte motorbåt under ettersøk, vil etter flertallets mening med stor grad av sikkerhet forkorte lidelsene til skadeskutt sjøfugl. Flertallet vil også her fremheve at adgangen ikke må innby til misbruk, og tilrår at regelen endres slik at jegeren får bevisbyrden for lovlig påskyting. Det bør også vurderes å innføre maksfart ved bruk av motorbåt, og evt. meldeplikt til kommunen om at motorbåt har vært tatt i bruk under ettersøket. Flertallet har supplert tilrådingene med eksempler på hvordan de nye reglene som foreslås, kan innarbeides i viltloven §§ 20 og 21, og har også kommentert noen beslektede problemstillinger knyttet til bruk av kunstig lys under jakt og fangst.

2.1.2 Flertallets utgangspunkt

Flertallet vil peke på at jakt og fangst er en lovlig og ønsket aktivitet. Så vel miljøvernpolitikken som lovgivningen på dette området tar utgangspunkt i at aksepterte jakt- og fangsttradisjoner skal fortsette som før, og at det til gode for næring og friluftsliv kan høstes av bestander som produserer et bærekraftig overskudd.

Opprettholdelse av jakt- og fangsttradisjonene er avhengig av bred samfunnsaksept. Hensynet til dyrevelferd må balanseres mot hensynet til høsting av viltressurser, og det synes liten tvil om at det er hensynet til dyrevelferden som må tillegges størst vekt i en slik avveining. Så vel viltloven som dyrevelferdsloven gir dyr en rettslig beskyttelse mot unødig lidelse – også når dyr skal avlives.

Jakt medfører unektelig en viss lovlig risiko for skadeskyting og derpå følgende lidelser for viltet, og aktsomhetskravet til jegeren er med rette strengt. Det er imidlertid slik at selv etter et dødelig treff i dyrets hjerte/ lungeregion, er det ikke uvanlig at dyret beveger seg over en kortere men likevel variabel avstand før det faller. Hjortevilt kan komme seg et godt stykke av gårde i løpet av 10-20 sekunder, som er tiden det av og til tar før blodtrykkfallet fører til bevisstløshet hos viltet. Det er derfor svært viktig at regelverket tar hensyn til dette når reglene om ettersøk skal utformes. Jegeren må m.a.o. ha lovlig adgang til enkle og effektive virkemidler for at lovlig påskutt vilt skal gjenfinnes og om nødvendig avlives så hurtig som mulig. Det er etter flertallets mening hensynet til human jakt med minst mulig lidelse for viltet og hensynet til dyrevelferd som må veie tyngst i argumentasjonen.

Sett i relasjon til antall årlige fellinger av hjortevilt⁴, er det ganske få anmeldelser for overtredelse av viltlovens bestemmelse om sikker og human jakt, og enda færre dreier seg om jakt i den mørke delen av døgnet – der det også jevnt over synes å være få tilfeller av skadeskyting⁵.

---

⁴ Totalt ble 36000 elg, 37700 hjort og 30800 rådyr felt i jaktseasonen 2009/2010 (Kilde: Statistisk sentralbyrå). Det er hjort og rådyr - til sammen 68500 felte dyr - som er mest aktuelle når det gjelder jakt i den mørke delen av døgnet.

⁵ For årene 2000-2009 varierte totalt antall anmeldte lovbrudd mot hele viltlovens *Kap. VI Utøvelse av jakt og fangst* fra 38 anmeldelser i 2000 til 30 anmeldelser i 2002, 65 anmeldelser i 2006 og 38 anmeldelser i 2009. (Kilde: Statistisk Sentralbyrå).

Jakt i den mørke delen av døgnet representerer derfor etter flertallets syn et ganske marginalt problem, både i forhold til unødige lidelser for viltet og i forhold til antall lovbrudd⁶.

I den senere tid har imidlertid noen slike saker vært prøvet for domstolene, som i sin behandling har bedømt jegerens handlinger opp mot aktsomhetsnormen i lovverket. Flertallet mener disse rettsavgjørelsene har bidratt til å kaste nytt lys over lovens krav til jegeren, og at det i fremtiden er naturlig å bygge videre på de slutninger som kan trekkes ut fra disse sakene.

I den senere tid har imidlertid noen slike saker vært prøvet for domstolene, som i sin behandling har bedømt jegerens handlinger opp mot aktsomhetsnormen i lovverket. Flertallet mener disse rettsavgjørelsene har bidratt til å kaste nytt lys over lovens krav til jegeren, og at det i fremtiden er naturlig å bygge videre på de slutninger som kan trekkes ut fra disse sakene.

Regelen i viltloven § 19 om sikker og human jakt innebærer en aktsomhetsnorm som jegeren må forholde seg til, ikke bare under jakt i den mørke delen av døgnet, men under all jaktutøvelse. Direktoratet bør etter flertallets syn nå legge vekt på å konkretisere innholdet i denne normen, med utgangspunkt i den senere tids rettspraksis på området. Erfaring – for eksempel fra jegeropplæringen – peker mot at klare regler og normer som er greit forstått og har god aksept hos de som skal etterleve dem, er lettest å formidle og overholde.

2.1.3. Jakt i den mørke delen av døgnet, primært i forhold til hjort og rådyr

Jakt i den mørke delen av døgnet er etter gjeldende rett ikke forbudt i henhold til viltlovens bestemmelser, men jegeren må utøve et skjønn i hvert enkelt tilfelle ut fra kravet i viltloven § 19 til sikker og human jakt. Det er en konkret vurdering av om skudd kan avfyres uten fare for mennesker, husdyr eller eiendom, samt faren for unødig lidelse for viltet som må stå sentralt for jegeren.

Bestemmelsen oppstiller en *rettslig standard* som jegeren alltid må opptre innenfor, både under jakt i den mørke delen av døgnet og under jaktutøvelse i alle forhold ellers. Innholdet i denne rettslige standarden og aktsomhetsplikten som følger av bestemmelsen, har vært gjenstand for ulike tolkninger. Det er imidlertid alminnelig enighet om at aktsomhetsnormen i praksis inneholder 3 vurderingstemaer:

1. Krav til human felling av viltet
2. Krav til sikker bakgrunn for skyting
3. Krav til at forsvarlig ettersøk ved skadeskyting må kunne gjennomføres

---

⁶ Det fremgår ikke av statistikken hvor mange av anmeldelsene som dreier seg om brudd på viltloven § 19 om human og sikker jakt. Viltlovens Kap. VI omfatter også § 20 om våpenbruk, § 21 om bruk av motordrevet fremkomstmiddel under jakt, § 22 om svømmende dyr, § 23 om bruk av hund under jakt, § 24 om fangst, § 25 om bruk av gift, og § 26 om fullmakt for Kongen til å gi forskrifter. Anmeldelser for brudd på forskriften om *Utøvelse av jakt og fangst* er m.a.o. inkludert i tallene, siden den er gitt i medhold av bl.a. § 26. Ut fra dette må man anta at det bare er en liten andel av det årlige antall anmeldelser som gjelder brudd på bestemmelsen i § 19 om sikker og human jakt. Av denne andelen vil det igjen bare være en del som gjelder uforsvarlig jakt i den mørke delen av døgnet.

Så vidt flertallet kjenner til, finnes ingen dokumentasjon som viser at kvelds- natt- eller morgenjakt i åpent lende – den typiske situasjon er jakt på hjortevilt som beiter på innmark – medfører mindre human og sikker felling enn annen jakt. Flertallet mener at den beste tilgjengelige kunnskap på området - bl.a. undersøkelsen *Bedre hjorteviltjakt 2003 – NJFF Møre og Romsdal 2004* – tvert om dokumenterer at faren for skadeskyting ved jakt i den mørke delen av døgnet ikke øker. Undersøkelsen omfattet ca. 2800 jaktsituasjoner under hjortejakt – både i den mørke og lyse delen av døgnet.

Resultatene av undersøkelsen viser at den mest vanlige jaktformen i den mørke delen av døgnet – som er posteringsjakt på innmark – jevnt over fører til kontrollerte skuddsituasjoner med sikre og dødelige skudd som resultat. Jaktsituasjoner der førsteskuddet var dødelig, varierte i disse tilfellene mellom 94,3 % (grålysning), 95,3 % (skumring) og 95,8 % (natt). Ved ordinær jakt i vanlig dagslys var andelen dødelige førsteskudd 91,0 %. En undersøkelse fra samme fylke (*Ettersøksundersøkelsen 2004*) bygget på kontakt med 343 ettersøkere og 450 ettersøk synes å bekrefte disse funnene: Det er få ettersøk som følge av bom- og skadeskudd ved jakt i den mørke delen av døgnet. Det kan derfor etter flertallets mening argumenteres godt for at denne jaktformen i praksis medfører lavere risiko for skadeskyting enn jaktformer det ikke er på tale å regulere strengere, for eksempel drivjakt på hjortevilt og fluktskyting under fuglejakt. Et forbud mot eller begrensning av jakt på innmark i den mørke delen av døgnet, vil trolig føre til at en større andel av kvotene blir gjenstand for drivjakt. Dette er en mer krevende jaktform som i alminnelighet byr på færre sikre skuddsituasjoner og mer uro og stress for viltet – og faren for skadeskyting er følgelig høyere. Posteringsjakt på hjortevilt på innmark i den mørke delen av døgnet medfører som oftest svært kontrollerte skudd på korte avstander mot sikker bakgrunn (forhåndsbestemt post, rolig og uanstrengt jeger, anlegg for våpenet, dyr i ro). Som ved all jakt, er det også ved jakt i den mørke delen av døgnet en totalvurdering av situasjonen som er avgjørende for om jegeren har opptrådt tilstrekkelig aktsomt.

Om innholdet i en slik totalvurdering viser flertallet til at senere tids rettpraksis – særlig Høyesteretts dom inntatt i Rt. 2009 s. 792 – nå gjør det mulig å presisere innholdet i aktsomhetsnormen ved praktisk jakt i den mørke delen av døgnet på en bedre måte. Flertallet kan ikke se at dommen skaper noe grunnlag for å foreslå lovendring som begrenser dagens adgang til lovlig jakt i den mørke delen av døgnet. Domstolens vurdering av innholdet i aktsomhetsnormen sett i forhold til den aktuelle jegerens opptreden, er etter flertallets syn godt i tråd med den alminnelige lovlydige jegers rettsfølelse. Det er derfor flertallets syn at domstolens vurderinger bør bli veiledende for en bedret presisering av normen og for fremtidig håndhevelsespraksis.

Direktoratet bør m.a.o. ta konsekvensen av uttalelsene i dommen og ut fra dette konkretisere jegerens plikter ved slik jakt, slik at myndighetenes forventning til jegeren blir klarest mulig og lettest mulig å forstå.

Hensynet til den praktiske forvaltningen av hjorteviltet taler også for å opprettholde adgangen til jakt i den mørke delen av døgnet, selv om dette hensynet ikke har samme vekt som

humanitets- og sikkerhetsaspektet. Det bør fortsatt være mulig å beskatte hjorteviltbestandene gjennom jakt både på innmark og i utmark. Særlig rådyr og hjort beiter til dels intensivt på innmark i den mørke delen av døgnet. Innmarksjakt på hjort er et viktig bidrag i beskatningen med et forholdsvis lavt time- og ressursforbruk for jeger og rettighetshaver. *En undersøkelse foretatt i 2000 av Fylkesmannen i Møre og Romsdal*, viser at av 3467 innrapporterte fellinger var andelen hjort som ble felt på innmark 59 % mot 41 % i utmark. Bare 41 % av fellingene skjedde i dagslys. Fordelingen av dyr felt i den mørke delen av døgnet var 20 % om kvelden, 20 % om natten og 19 % om morgenen – samlet altså 59 % i den mørke delen av døgnet. Etter flertallets syn sier disse tallene adskillig om hvilken betydning for viltforvaltningen jakten på innmark i den mørke delen av døgnet rent faktisk og praktisk har. Legger man disse tallene til grunn på landsbasis, vil selv et forsiktig anslag peke mot at halvparten av alle hjortefellinger skjer på innmark i den mørke tiden av døgnet. Selv med et betydelig slingringsmonn for geografisk variasjon i jaktmetodene, må det derfor kunne antas at adgangen til jakt i den mørke delen av døgnet får innvirkning på fellingen av 15-20000 hjort.

Felling av hjort på innmark bidrar dessuten til å beskatte den delen av bestanden som rent faktisk påfører innmarka beiteskader, som enkelte steder er betydelige. Hensynet til minst mulig forstyrrelse av viltets naturlige døgnrytme taler også for å opprettholde adgangen til jakt på innmark i den mørke delen av døgnet. Jakten skjer da i et område viltet naturlig har oppsøkt for å beite, uten jaging, bruk av hund eller andre former for stress og uro i terrenget. En annen forvaltningsmessig fordel ved å opprettholde dagens adgang, er at jakt på dyr som beiter rolig på innmark, medfører stor sikkerhet for felling av riktig kategori dyr. Jegeren får god tid til å vurdere dyrets kjønn og alder.

Ut fra dette tilrår derfor ikke flertallet i arbeidsgruppa å endre loven slik at jakt i den mørke delen av døgnet undergis nye begrensninger, for eksempel ved regulering ut fra klokkeslett, månefaser eller lignende. En slik regulering vil ikke kunne ta hensyn til de faktiske lysforholdene, siden disse varierer både geografisk og i forhold til vær, skydekke, måne og om det er snø på bakken. Alt etter slike variasjoner, vil det eksempelvis kunne være for mørkt for jakt om kvelden, mens det samme natt kan være tilstrekkelig lyst til fullt forsvarlig jakt. Kravet til jegeren må uansett være at lyset er tilstrekkelig til sikker og human felling, enten det er kveld, natt eller morgen.

Kravet til human og sikker jakt og den generelle aktsomhetsnormen jegeren må etterleve, bør derfor som før gjelde uavhengig av om jakten foregår i den mørke eller lyse delen av døgnet. Flertallet mener imidlertid som nevnt at det på bakgrunn av den senere tids rettspraksis er behov for en praktisk veiledning til jegerne som presiserer innholdet i lovens aktsomhetsnorm.

Dette kan gjøres ved at DN i samarbeid med jegerne organisasjoner utarbeider en veiledning – gjerne i form av en såkalt ”Vær Varsom ” plakat – som konkretiserer kravet til god og forsvarlig jegeradferd særlig knyttet opp mot jakt i den mørke delen av døgnet. Flertallet mener videre at det vil være naturlig at informasjon om dette tas inn i jegerprøvelitteraturen

og undervisningen til jegerprøven, og foreslår at det også ut over dette settes i verk ulike informasjonstiltak for å informere jegerne om disse standardene.

2.1.4. Bruk av kunstig lys under ettersøk av hjortevilt

Når man skal vurdere om kunstig lys bør tillates, er det etter flertallets syn hensynet til hva som sikrest vil føre til hurtig lokalisering og avliving av viltet, som må tillegges størst vekt. Mer konkret blir det spørsmål om hvilken praksis som mest effektivt vil forkorte viltets lidelser, og dermed bidra til at lovens intensjon oppfylles.

Et viktig spørsmål er også hvilken praksis som best vil bevare kjøttressursen fra å gå til spille, selv om det er hensynet til human avliving og generelle hensyn til dyrevelferd som må ha forrang.

Flertallet er kommet til at det er en betydelig overvekt av argumenter for at en lovregulert adgang til å bruke kunstig lys under ettersøk av hjortevilt⁷, totalt sett vil ivareta kravet til dyrevelferd og human jakt på en bedre og mer effektiv måte enn dagens forbud mot bruk av kunstig lys. Flertallet anser det som lite tvilsomt at en slik adgang vil medføre at hjortevilt som er lovlig påskutt i den mørke delen av døgnet, vil kunne finnes og om nødvendig avlives raskere enn om man opprettholder dagens regel. En slik endring vil også medføre at vilt som ved normale, dødelige lungeskudd beveger seg bare en forholdsvis kort avstand bort fra skuddstedet og på grunn av svakt lys ikke gjenfinnes straks, lettere vil kunne gjenfinnes og ivaretas før kjøttressursen går til spille.

Flertallet ser at det også kan argumenteres mot å endre dagens regel, men anser humanitetskravet i forhold til det enkelte påskutte dyr samt hensynet til rask ivaretagelse av kjøttressursen som å være av overordnet karakter og dermed mest tungtveiende.

Fra enkelte hold har det vært reist spørsmål om en adgang til å benytte kunstig lys under ettersøk kan føre til misbruk. Dette må i så fall være faren for at noen under dekke av ettersøk enten jakter ved hjelp av kunstig lys, eller at adgangen til bruk av lys i praksis vil flytte grensen for den enkelte jegers aktsomhet, siden et mulig uforsvarlig skudd da vil kunne følges opp med et mer effektivt ettersøk med kunstig lys.

Flertallet er opptatt av at adgangen til bruk av kunstig lys ikke skal kunne misbrukes. Forslaget bør derfor knytte betingelsene for bruk av kunstig lys opp mot meldeplikt til kommunen og en lovfestet regel om bevisbyrde for jegeren i forhold til at påskytingen faktisk var innenfor aktsomhetskravet. Kravene til jegeren vil dermed ha god rettslig parallellitet til den nåværende regel om forfølgingsretten i viltlovens § 34, 1. og 2. ledd⁸, som inneholder samme bevisbyrde og samme type meldeplikt. Ordningen krever dermed ikke innføring av nye kontrollregimer som ikke er kjent i viltloven fra før.

---

⁷ Innføres en slik regel for hjortevilt, bør den vel også gjelde for bever og villsvin

⁸ Se også Forskrift 22. mars 2002 om utøvelse av jakt og fangst (Utøvelsesforskriften) § 27

Det vil dessuten knytte seg håndhevingsfordeler til en lovpålagt varslingsordning, siden unnlattelse av varsling til kommunal viltmyndighet etter omstendighetene vil kunne medføre ansvar etter lovens straffebestemmelse.

Flertallet finner støtte for sitt syn i Statens dyrehelsetilsyn⁹ sin uttalelse til Direktoratet for naturforvaltning om bruk av kunstig lys under ettersøk i deres brev av 18.10.01.¹⁰

Tilsynet uttalte den gang – med omfattende tilslutning fra sine distriktskontorer – at ut fra dyrevernsloven¹¹ taler hensynet til det skadde viltet for at det om nødvendig nyttes kunstig lys under ettersøk. Tilsynet uttaler videre at det er ”helt forkastelig” å la viltet lide gjennom natten, før det etter loven blir mulig å foreta et effektivt ettersøk, og at lysforbudet synes å stride mot alminnelig rettsoppfatning. Behovet for å forebygge uforsvarlig jakt og tyvjakt, antar tilsynet at man må kunne ivareta på annen måte. Av uttalelsen fremgår det at kravet til humanitet og dyrevelferd må gjelde i forhold til det enkelte dyr som er skadet.

Flertallet er også av den oppfatning at det ikke kan argumenteres med at selv om lysforbudet fører til mer lidelse i de enkelte konkrete skadetilfeller, vil likevel sum-effekten av at jegerne ikke har adgang til å bruke lys, være at jegeren får større motforestillinger til å avgi skudd under ugunstige lysforhold. Humanitetskravet må etter flertallets syn gjelde uavkortet i forhold til det enkelte skadeskutte dyr, og det er neppe i tråd med regelverkets intensjon å akseptere enkelttilfeller av økt lidelse til fordel for et prinsipp man antar vil ha en gunstig preventiv effekt som man ikke sikkert kjenner.

En enkel rundspørring til naturoppsynets lokalkontorer (SNO) tyder ikke på at bruk av ulovlige lyskilder under jakt på hjortevilt på innmark har noen særlig utbredelse, uten ved ren tyvjakt. Tyvjakt representerer imidlertid et helt annet problem, der forøveren er villig til forsettlig å bryte alle regler som gjelder for sikker og human jakt. Slik jaktadferd er ren kriminalitet og kan bare bekjempes ved effektiv håndhevelse, og rammes uansett av eksisterende regelverk.

Ulovlig bruk av lys på innmark under ordinær jakt vil dessuten svært lett bli oppdaget av grunneiere, rettighetshavere og andre med interesse av at jakten foregår med lovlige midler. Det synes i det hele tatt vanskelig å begrunne lysforbudet med at det ivaretar noe dokumentert kontrollbehov.

Flertallet mener som tidligere fremhevet at hensynet til å forkorte viltets lidelser uansett må tillegges større vekt enn et mulig kontrollbehov, når de enkelte momenter skal veies mot hverandre. Innfører man en lovfestet plikt til varsling av kommune og grunneier før lys tas i bruk under ettersøk, vil kontrollbehovet likevel være bedre ivaretatt enn før.

---

⁹ nå Mattilsynet

¹⁰ Brev av 18.10.01 (ref. 2307/00) fra Statens dyrehelsetilsyn til Direktoratet for naturforvaltning

¹¹ nå Dyrevelferdsloven – Lov om dyrevelferd (2009-06-19)

En gjennomgang av jakttidsskrifter og intervjuer med erfarne ettersøksjegere peker mot at personer med slik erfaringsbakgrunn mener viltets lidelser vil bli vesentlig forkortet dersom man hadde hatt en lovlig adgang til å ta i bruk kunstig lys i ettersøket. Lysforbudet oppfattes som ulogisk og i utakt med jegerens rettsfølelse. Den dominerende oppfatning hos jegerne synes å være at regelen fører til det motsatte av hva som er forbudets hovedintensjon: Lidelsene for skadet vilt blir i praksis forlenget.

I en reportasje i bladet JAKT (2007) uttrykker svenske og danske ettersøksspesialister (Lars Mikkelsen, Jan Erik Fasth) undring over det norske regelverket, og sier at man vil kunne forkorte mange dyrs lidelse ved å bruke kunstig lys under ettersøk.

Flertallet anbefaler derfor DN å utrede og sende på høring et forslag om endring av viltlovens § 20 slik at det på nærmere angitte betingelser blir mulig å bruke kunstig lys under ettersøk. Flertallet foreslår ikke noen endringer i regelverkets øvrige bestemmelser om ettersøk.

2.1.5. Bruk av kunstig lys under åtejakt

Selv om problemstillingen er noe perifer i forhold til mandatet, vil flertallet likevel nevne behovet for at DN samtidig revurderer regelen om at kunstig lys kun er tillatt under åtejakt på rev når lyskilden er fast anbrakt på husvegg. Regelen kan virke unødig snever i forhold til dagens behov.

At lyskilden skal være ”fast anbrakt på husvegg” virker unødig begrensende i forhold til den mest effektive plassering av åte.

En annen og noe mer fleksibel formulering ville være mer tjenlig, for eksempel at man nøyde seg med ”fast anbrakt” eller ”fast montert”.

Flertallet vil også vise til at det er et uttalt mål for miljøforvaltningen å redusere fremveksten av invaderende arter. For enkelte slike arter kan åtejakt¹² ved bruk av kunstig lys være aktuelt, for eksempel for villmink og mårhund¹³. Det vil lett virke inkonsekvent dersom man bruker store ressurser på bekjempelsen av for eksempel villmink og mårhund, samtidig som man for disse uønskede artene ikke innfører de samme regler for bruk av kunstig lys som gjelder for jakt på rødrev. Bruk av kunstig lys ved åtejakt må også antas å føre til mer human og sikker felling.

Flertallet vil derfor fremheve behovet for at det i tillegg til særreglen for rødrev, tas inn en fleksibel adgang for departementet til å fastsette forskrift om bruk av kunstig lys under jakt.

---

¹² Jf også ny bestemmelse om adgangen til å legge ut åte i viltloven § 26, nr. 8.

¹³ Også villsvin kan være en art som er aktuell for åtejakt. Uansett om man i fremtiden vil betrakte villsvinet som en uønsket art eller om arten som i Sverige heller bør forvaltes som en ordinær viltressurs, vil det kunne bli aktuelt å vurdere bruk av kunstig lys under åtejakt på denne arten. Svenske myndigheter har nettopp endret sin bestemmelse om bruk av kunstig lys slik at det er tilstrekkelig at lyskilden er ”fast anbrakt”. Også på bakgrunn av slike nye behov, vil en adgang for departementet til å regulere bruk av lys under jakt i forskrift være en fleksibel måte å innrette regelverket på.

En slik ordning vil kunne tilpasses de arter det til enhver tid er behov for å redusere forekomsten av, uten å gå veien om lovendring hver gang. Hvilke arter adgangen bør omfatte, vil da for eksempel kunne revideres periodisk samtidig med jaktidsforskriften.

Bruk av kunstig lys ved avliving av levende fanget vilt

Jaktbegrepet omfatter også avlivning av vilt fanget i fangstredskaper for levende fangst. Det får den konsekvens at forbudet i viltlovens § 20 om bruk av lys også gjelder ved avliving av fellefanget vilt, noe som etter flertallets mening øker faren for lidelser ved avliving av dyr som er fanget levende. Flertallet antar at dette er en utilsiktet konsekvens av bestemmelsen, og anbefaler at DN tar initiativ til en endring av viltloven på dette punktet¹⁴.

2.1.6. Flertallets forslag

De hensyn som er drøftet i innstillingen, kan etter flertallets mening innarbeides i viltloven § 20, for eksempel slik (sml. viltloven § 34, 1. og 2. ledd)¹⁵, endringsforslag er uthevet/rødt:

§ 20. (bruk av våpen under jakt og fangst)

**Til felling av vilt under jakt kan bare brukes skytevåpen med ladning av krutt.
Til jakt er bruk av hagle for mer enn to skudd og helautomatisk rifle forbudt.
Bruk av selvsjudd til felling av vilt er forbudt. Det samme gjelder bruk av kunstig lys i jaktøyemed,**

med følgende unntak:

- Åtejakt på rødrev, når lyskilden er fast montert.
- Ettersøk av lovlig påskutt hjortevilt, bever eller villsvin. Jegeren har bevisbyrden for lovlig påskyting, og skal snarest varsle grunneieren og kommunen om bruken av kunstig lys og om utfallet av ettersøket.
- Avliving av vilt som er lovlig fanget levende i felle.

Departementet kan gi nærmere forskrifter om bruk av kunstig lys under jakt, ettersøk, avliving av levende fanget vilt og om de skytevåpen og den ammunisjon som det skal være tillatt å bruke under jakt, og om hvordan våpen og ammunisjon skal oppbevares og medbringes under jakt.

---

¹⁴ Adgangen til bruk av kunstig lys under avliving av villmink, rev, grevling m.v. som under jakt med hund er stilt eller fiksert i steinur, bergsprekk, hi eller lignende (svensk: *grytjakt*) vil vel også være egnet for regulering i forskrift. Avlivings situasjonen har likhetstrekk med avliving i felle, og en adgang til lysbruk ville trolig gjøre avlivingen mer effektiv og human.

¹⁵ Jf Forskrift 22. mars 2002 om utøvelse av jakt og fangst (Utøvelsesforskriften) § 27.

2.1.7. Regelverket for ettersøk etter skadet sjøfugl

Etter flertallets mening peker mange av de samme argumenter som er nevnt foran, i retning av at dagens forbud mot bruk av motorbåt under ettersøk av lovlig påskutt sjøfugl ikke ivaretar kravet til humanitet på en tilstrekkelig måte.

En typisk skadesituasjon er at lovlig påskutt sjøfugl ikke dør straks, men faller i vannet utenfor skuddhold og er fortsatt i stand til å svømme og dykke. En slik situasjon medfører ettersøksplikt. I praksis blir det imidlertid vanskelig for jegeren å innhente og avlive fuglen effektivt, siden loven krever at man bare kan benytte robåt. Ettersøket blir lett krevende, særlig hvis vind, strøm eller bølgehøyde gjør det tungt og vanskelig å ro. Jegeren kan bli sliten og fristes til å oppgi ettersøket for tidlig. Det er etter flertallets syn liten tvil om at sjansen for rask og effektiv avliving øker betydelig dersom man velger å tillate en begrenset og lovregulert adgang til bruk av motorbåt i disse tilfellene.

På grunn av kontroll- og bevisproblemer knyttet til om fuglen faktisk er lovlig påskutt og skadet før den hentes og avlives, vil arbeidsgruppen likevel ikke tilrå en ubegrenset rett til bruk av motorbåt for avliving av skadeskutt sjøfugl.

Bruken av motorbåt bør etter gruppens syn undergis begrensninger, bl.a. av hensyn til at det ikke skal kunne drives ordinær jakt fra motorbåt under dekke av ettersøk. Aktuelle betingelser kan være at båten holder en maks hastighet på 5 knop og evt. at jegeren i forbindelse med bruk av motorbåt under ettersøket pålegges en meldeplikt til kommunen som lokalt viltorgan.

Flertallet mener det også her vil være mest ryddig å pålegge jegeren bevisbyrde for at viltet er lovlig påskutt, evt. i kombinasjon med en lignende meldeplikt til kommunen som er foreslått foran i § 20. Rent håndhevelsesmessig medfører som nevnt en slik ordning at straff eller andre sanksjoner vil kunne ilegges den som overtrer varslingspåbudet.

Noen meldeplikt til grunneier er kanskje mindre aktuelt her, siden det ikke er knyttet fellingsstillatelser til sjøfugl og viltet er av mindre verdi. Berørt grunneier kan imidlertid avtalefeste en slik meldeplikt med jegeren dersom han ønsker det.

Viltlovens § 21 gir fylkeskommunen hjemmel til å fastsette forskrifter som tillater bruk av motorbåt for bestemte områder (herunder evt. restriksjoner knyttet til dette). Flertallet støtter at DN i påvente av evt. regelendringer tar et samlet initiativ ovenfor fylkeskommunene for å søke å få til gode regler for bruk av motorbåt på tvers av fylkesgrenser.

2.1.8. Flertallets forslag

Disse hensyn kan etter gruppens mening innarbeides i lovens § 21, for eksempel slik (endringsforslag er uthevet/rødt):

§ 21. (bruk av motordrevet fremkomstmiddel under jakt)

Det er forbudt under jakt:

- a) å løse skudd på eller over offentlig vei eller jernbane

- b) å bruke luftfartøy eller motorkjøretøy til forfølgning av vilt eller til avledning av viltets oppmerksomhet fra jegeren
- c) å bruke luftfartøy eller motorkjøretøy utenfor vei til lokalisering av vilt
- d) å løse skudd fra luftfartøy eller motorkjøretøy

Innen en avstand av 2 kilometer fra land, herunder holmer og skjær, er det forbudt å drive jakt fra motorbåt eller annet flytende eller svevende fartøy drevet med motor, med unntak av ettersøk av lovlig påskutt vilt når fartøyets hastighet ikke overstiger 5 knop. Jegeren har bevisbyrden for lovlig påskyting, og skal snarest varsle kommunen om bruk av motor under ettersøket.

Fylkesmannen kan for bestemte områder og tidsrom øke eller minske avstanden. Departementet kan fastsette forskrifter om største tillatte hastighet under jakt fra fartøy utenfor område nevnt i annet ledd.

2.1.9. Sluttord

Flertallet vil avslutningsvis fremheve at regelverket for jakt først og fremst regulerer en lovlig og ønsket virksomhet, som berører viktige nærings- og friluftslivsinteresser. Som ved all regelverksutvikling er det viktig at de som skal etterleve regelverket, oppfatter dette som fornuftig og i overensstemmelse med alminnelig rettsfølelse. De fleste jegere vil akseptere strengere restriksjoner for jaktutøvelse dersom det kan vises til at dette er nødvendig for å hindre lovbrudd eller skadeskyting.

Det synes imidlertid lite tvilsomt at en stor del av jegerne vil oppfatte en innskrenkning av muligheten for hjorteviltjakt på innmark i den mørke delen av døgnet, som en ganske unødvendig og irrasjonell restriksjon. Dette bør påkalle sterke motforestillinger til å endre loven på dette punktet. Intet tyder på at det knytter seg større problemer til denne jaktformen enn det gjør til annen jakt. Jakt på hjortevilt i den mørke delen av døgnet representerer i liten grad brudd på viltlovens bestemmelser om sikker og human jakt. Skadeskytingsprosenten ved denne jaktformen er markant lavere enn ved jakt i dagslys. Den dokumentasjon som finnes på området, peker klart og entydig i retning av at jaktformen spiller en viktig rolle i høstingen av hjortevilt.

Det er også betenkelig at lysforbudet ved ettersøk etter svært manges mening ikke forkorter lidelsene for skadet vilt, men tvert om forlenger dem. Slikt bidrar til å undergrave respekten for regelverket og for myndighetene som skal håndheve det.

Jegeren er viltforvaltningens ytterste ledd. Regelverket bør så langt råd er gjenspeile rettsfølelsen hos den vanlige, aktsomme jeger. Først når det er størst mulig grad av samsvar her, vil man oppnå den aksept og etterlevelse som viltforvaltningen er tjent med.

2.1.10 Litteraturliste:

Felt hjort i Møre og Romsdal 2000 - En undersøkelse foretatt av Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøavdelinga

Bedre hjortejakt 2003 - Rapport fra NJFF Møre og Romsdal 2004

Ettersøksundersøkelsen 2004 – Et samarbeid mellom Norges Jeger- og Fiskerforbund i Møre og Romsdal og Miljøavdelinga i Møre og Romsdal

Bedre jakt på hjort, elg og villrein – Sluttrapport 2009 etter fire undersøkelser og 12.000 skudd mot hjortevilt – Undersøkelse i regi av NJFF med finansiering fra Direktoratet for naturforvaltning og Miljøavdelinga i Møre og Romsdal fylke
www.bedrejakt.no

Fulltreff – hvordan unngå skadeskyting – Tor Andestad, Tun Forlag 2008

2.2 Mindretallets innstilling

2.2.1 Sammendrag av mindretallets innstilling

Mindretallet er ikke enig med flertallet når det gjelder jakt i den mørke delen av døgnet. Mindretallet ønsker derfor å forby jakt i tiden mellom en time etter solnedgang frem til to time før soloppgang. Mindretallet foreslår videre å åpne for jakt under den tiden hvor månen gir tilstrekkelig lys til forsvarlig jakt. Mindretallet mener denne tiden kan settes til 4 dager før og 4 dager etter fullmåne.

Mindretallet er enig med flertallet når det gjelder:

- a) Bruk av kunstig lys under ettersøk
- b) Bruk av kunstig lys under åtejakt
- c) Bruk av kunstig lys ved avliving av levende fanget vilt
- d) Bruk av motorbåt under ettersøk av skadet sjøfugl

Mindretallet er ikke mot jakt under den mørke delen av døgnet, men mener at forholdene kan være så krevende at det er behov for reguleringer i tråd med våre naboland når lysforholdene åpenbart er for dårlige for forsvarlig jakt. I tillegg ønsker mindretallet at det åpnes for jakt under den tiden hvor månen gir tilstrekkelig skytelys. Det understrekes at det ikke er åpnet for jakt i måneskinn i Sverige og Danmark.

Uten slike klare avgrensinger for jakt under den mørke delen av døgnet kan ikke mindretallet være enig i flertallets forslag om utvidet bruk av kunstig lys under ettersøk. Mindretallet mener en liberalisering av dagens regler for lysbruk uten nødvendige reguleringer av jakt i mørke vil virke demotiverende i forhold til å avslutte jakta før lysforholdene blir uforsvarlige.

2.2.2. Mindretallets utgangspunkt

Jakt under den mørke delen av døgnet reguleres i dag av viltlovens § 19 om human jakt og er en rettslig standard for hva som til enhver tid er god jegermoral. Det må kunne konstateres at det i liten grad finnes skrevne eller uskrevne etiske regler for human jakt under dårlige lysforhold. Verken lovens forarbeider eller annen litteratur inklusiv de lærebøkene som benyttes i jegeropplæringen tar denne delen av jakten opp til grundig vurdering. Årsaken er sannsynligvis at det er vanskelig å finne og konkretisere standarder og kriterier for når jakten går over fra å være lovlig til å bli ulovlig. Særlig vanskelig blir det når viltlovens § 19 ikke bare rammer skadeskytingstilfellene, men også de situasjoner hvor det har vært fare for skadeskyting uten at skadeskyting har blitt resultat.

Jakt under dårlige lysforhold er ikke forbudt i henhold til viltlovens bestemmelser, men jegeren må i dag utøve et skjønn i hvert enkelt tilfelle ut i fra kravet om sikker og human jakt. Det er en konkret vurdering av faremomentene for skadeskyting av vilt, skade på andre personer, annen manns eiendom, som må stå sentralt for jegeren.

Rettspraksis har gått langt i å frifinne i saker hvor tiltalen gjelder uforsvarlig jakt i den mørke delen av døgnet. Mindretallet mener at domstolene gjennom rettspraksis har skapt en rettsituasjon hvor politi og påtalemyndighet ikke lenger vil etterforske saker om jakt i utilstrekkelig lys. Vi legger til grunn som sannsynlig at dette igjen vil påvirke jegerens oppfatning og påvirke hvor standarden for god jegermoral og aktsomhetsnorm ligger i saker om felling i den mørke delen av døgnet.

Høyesterett, har gjennom den såkalte Balestrandsaken Rt. 2009 -792 lagt til grunn at det ikke er noe forbud mot jakt under dårlige lysforhold og at det derfor må legges til grunn en konkret vurdering av risikoen for skadeskyting i hvert enkelt tilfelle. Med dette som utgangspunkt må rettspraksis forstås slik at det ikke kan oppstilles objektive kriterier for lovlig jakt under dårlige lysforhold. Balestrandsaken må sees på som en presisering av innholdet i begrepet ”god jegermoral”.

Mindretallet er langt på vei enig med flertallet i deres beskrivelse av konklusjonene i rapporten om ”Bedre hjortejakt 2003” i regi av NJFF og Fylkesmannen i Møre og Romsdal. Mindretallet er imidlertid ikke av den oppfatning at rapporten gir belegg for en påstand om at jakt hele døgnet er etisk forsvarlig. Mindretallet ønsker derfor forbud mot jakt når lysforholdene ikke er tilstrekkelig til at jakt kan utøves forsvarlig.

2.2.3 Direktoratets rolle som viltmyndighet

Direktoratet for naturforvaltning har et overordnet ansvar for forsvarlig jaktutøvelse. Dette ansvaret innebærer bla. oppgaven med å fremme innspill om regelendringer hvor gjeldende lov- og forskriftsverk ikke er, eller praktiseres i tråd med god jegermoral.

Tilstrekkelig lys er en av rammebetingelsene for å kunne utøve sikker og human jakt. Spørsmålet er om dette skal være et anliggende for den enkelte jeger eller om regelverket bør trekke noe grenser for når jakt ansees forsvarlig.

Det er viktig å presisere at mindretallet ikke er mot jakt i den mørke delen av døgnet, men ønsker å forby jakt når lysforholdene er for dårlige. Mindretallet ønsker derfor å forby jakt i tiden mellom en time etter solnedgang frem til to time før soloppgang. Det må ansees tilrådelig å begynne jakten noe tidligere om morgenen fordi evt. ettersøk da kan forgå på dagtid. Mindretallet ønsker av denne grunn å motivere til jakt om morgenen i stede for om kvelden.

Mindretallet aksepterer at i tidsrommet rundt fullmåne er lysforholdene tilstrekkelig til å utøve forsvarlig jakt på innmark og andre åpne områder. Derfor foreslår mindretallet å åpne for jakt under den tiden hvor månen gir tilstrekkelig lys til forsvarlig jakt. Mindretallet mener denne tiden kan settes til 4 dager før og 4 dager etter fullmåne. Jakt i mørket og særlig i måneskinn byr på spesielle utfordringer. Disse vil bli nærmere kommentert i en ”VærVarsomPlakat”(Se vedlegg).

Jaktutøvelse i den mørke delen av døgnet vil kunne bidra til å svekke samfunnets aksept for jakt ved at skudd i det som oppfattes som stummende mørke er lite forenelig med allmennhetens oppfatning av sikker og human jaktutøvelse. Dersom regelverket ikke er i tråd med den til enhver tid gjeldende oppfatning av hva som er human jakt vil det være direktoratets oppgave å foreslå nødvendige endringer i regelverket. Forsvarlig jakt i tråd med § 19 forutsetter:

- 1) Det må være tilstrekkelig lys til å kunne felle viltet på en human måte.
- 2) Skudd må ikke løsnes uten at jeger vet at bakgrunnen er sikker.
- 3) Det må kunne gjennomføres et forsvarlig ettersøk.

De reguleringer mindretallet foreslår vil føye seg inn i rekken av virkemidler for å sikre at jakten utøves human. En slik utvikling følger internasjonale trender og sikrer allmennhetens aksept for fortsatt jaktutøvelse i Norge også i fremtiden

2.2.4. Krav til human felling av vilt

En jeger må være i stand til med sikkerhet å identifisere det viltet som ønskes felt. Jegeren må med sikkerhet kunne fastslå at viltet er av rett art, rett alder og har rett kjønn. Dernest må sikten være så god at jegeren kan plassere skuddet forsvarlig dvs. i hjerte- /lungeregionen. Lærebøkene i jegeropplæring angir ofte standarder for etisk forsvarlig jakt. Jakt i dårlig lys er utfordrende og derfor forbeholdt den erfarne jegeren.

I dårlig lys er både siktepunkt og avstandsbedømmelse kritiske for gode treff. Det kreves at jegeren er godt kjent på stedet og har målt opp aktuelle skuddavstander på forhånd. Erfaring

viser at trådkorset i kikkertsikte kan være vanskelig å se mot viltet. Dyrekroppen får ofte andre dimensjoner fordi skyggene av dyret oppfattes som en del av dyret. Dette gir regelmessig skudd som sitter lavt på dyret. En jeger bør ha spesielt fokus på lysforholdene i eventuelle fluktruter.

2.2.5. Krav til sikker bakgrunn

Det kreves at jegeren må kunne konstatere at bakgrunnen er sikker. Dette gjelder både i forhold til mennesker, andre dyr og formuesgjenstander. Det er uforsvarlig å felle vilt når bakgrunnen fremstår som en «svart vegg», noe som ofte er tilfelle når det felles under dårlig lys. En jeger må alltid vurdere muligheten for at andre personer kan oppholde seg i retningen for skuddet. En jeger må alltid vurdere muligheten for at andre jegere kan ha postert i åkerkant, åkerholmer og lignende før det blir mørkt.

Om kvelden er det særlig viktig å forsikre seg om at andre dyr ikke blir felt ved gjennomskyting eller bomskyting (bommer på opprinnelig mål, men treffer et annet dyr). Jegere bør tilstrebe å få noe overhøyde f. eks gjøre bruk av skytetårn el. lignende. Dette vil sikre at avstanden mellom det påskutte viltet og kuleinnslaget i bakken (ved gjennomskyting) blir kortest mulig. En jeger må alltid legge til grunn at et prosjektil kan endre retning i viltet.

2.2.6. Krav til forsvarlig gjennomføring av ettersøk ved skadeskyting

Ettersøk inngår i dag som en integrert del av jaktbegrepet og Høyesterett har derfor stadfestet at forbudet mot bruk av kunstig lys under jakt jf. viltlovens § 20 også gjelder under ettersøk på skadet hjortevilt. Jegeren må alltid vurdere muligheten for et forsvarlig ettersøk. Det oppfordres til å utnytte overgangen mellom dag og natt om morgenen i stede for om kvelden. Et evt. ettersøk vil da om nødvendig kunne pågå hele dagen. Jakt på kvelden gir spesielle utfordringer med hensyn til et evt. ettersøk.

Fordi jakt under dårlige lysforhold er spesielt krevende med hensyn til ettersøk er det nødvendig med gode sikkerhetsmarginer.

2.2.7. Jakt som bestandsregulerende virkemiddel

Mindretallet er opptatt av at det skal være mulig å beskatte hjorteviltbestander gjennom jakt både i utmark og på innmark. Mindretallet ønsker å tilrettelegge for jakt på innmark i den mørke delen av døgnet i perioder når lysforholdene tillater dette. Særlig hjort og rådyr beiter til dels intensivt på innmark i den mørke delen av døgnet. Hjortejakt på innmark i den mørke delen av døgnet er blant annet gjennom undersøkelsen "Bedre Jakt" i regi av NJFF vist å være human. Innmarksjakt på hjort er også et viktig bidrag for å beskatte til dels store bestander av hjort med relativt lavt time- og ressursforbruk for den enkelte jeger/rettighetshaver. Felling av hjort på innmark vil også bidra til å beskatte den delen av bestanden som faktisk gjør skade på innmark.

2.2.8. Regler i våre naboland

En tidsregulering morgen og kveld, når jakt kan foregå vil være i tråd med praksis hos vår nære naboland Danmark og Sverige hvor denne type reguleringer er innført og motivert ut fra

en målsetting om etisk forsvarlig jakt. Selv om reguleringene er noe ulike i Sverige og Danmark, har begge land knyttet et jaktforbud til solens opp og nedgang. Antallet timer etter og før solens ned- og oppgang varierer noe mellom landene og mellom forskjellige viltarter, men begge land må sies å være restriktive til jakt om natten. Unntaket er jakt på villsvin i Sverige hvor det ikke er et slikt jaktforbud. Unntaket er begrunnet ut fra at arten er nattaktiv og en introdusert art.

2.2.9. Mindretallets forslag

Det er ønskelig å tillate jakt gjennom hele natten i perioden for eksempel 4 dager før og 4 dager etter fullmåne. Utenom denne tiden foreslås innført et generelt forbud mot all hjorteviltjakt i mørket. Tiden fastsettes fra en time etter solens nedgang og to timer før solens oppgang.

Mindretallet mener som flertallet at det bør utarbeidet en "VærVarsomPlakat" (se vedlegg) med standarder for hva som må anses som god jegermoral. Plakaten vil gi retningslinjer for etisk og human forsvarlig jakt under jakt i den mørke delen av døgnet når jakt er tillatt. Det foreslås at disse reglene for human jakt gjøres allment kjent og blir en del av jegerprøveopplæringen.

Mindretallet er enig med flertallet når det gjelder:

- a) Bruk av kunstig lys under ettersøk
- b) Bruk av kunstig lys under åtejakt
- c) Bruk av kunstig lys ved avliving av levende fanget vilt
- d) Bruk av motorbåt under ettersøk av skadet sjøfugl

Mindretallets tilslutning til bruk av kunstig lys under ettersøk er betinget av innføring av en regulering som beskrevet her. Mindretallet mener kun innføring av kunstig lys under ettersøk vil motivere jegere til å felle vilt under dårligere lysforhold. Økt adgang til lysbruk under ettersøk kan forlede jegere til å tro at dyr kan gjenfinnes og avlives i større grad enn det som er tilfelle. En slik rettsituasjon vil også kunne øke omfanget av ulovlig lysbruk under ordinær jakt i strid med viltlovens § 20 tredje ledd.